

D O M I N I V M V E R C E L L E N S E.

Limites.

Vercelle ci-
vitas.

Ercellenſe Domini-
um ab oriente & Se-
ptentrione cingitur
Secia amne, ab Ortu
habens Novarenſes,
ab Occidente Epo-
rediam, à Meridie
vero Pado termina-
tur. Ipſa Vercella-
rum civitas 13 mil-

liaribus Italicis ab oſtio Seciæ, ubi in Padum
influit, poſita eſt, ad ripam Navilionis amnis, ubi
à Secia is recipitur. Vrbs antiquiſſima eſt, Taci-
to, Plinio, Silio Italico, Straboni, & Ptolemæo
memorata. De ea Martialis ad Domitium :

*Emilia gentes, & Apollineas Vercellas,
Et Phærontæ qui petis arva Padi;
Ne vivam, niſi te, Domiti, permitto libenter,
Grata licet ſine te ſit mihi nulla dies.*

Conditores.

Qui fabulis fidem habent, conditam volunt
ante Trojæ excidium, à Venera, Trojana no-
bili, cum Eltio filio huc profecta, & ab ea Ver-
cellam, tanquam Veneris Cellam, fuiſſe nomina-
tam. Paradinus teſtatur, etiam ante Maropola-
m dictam, nullo grandi nixus teſtimonio.
Nam Mediolanenſium Annales, quos laudat
Leander, non magnæ hîc rei. Plinius Vercellas
Lybicorum ex Sallyis ortas tradit. Annii Vi-
terbienſis nugæ inſuper habendæ. Quamvis
Hieronymus ſcribat, eam raro habitatore, ſuo
tempore, ſemidirutam jacuiſſe; hodie tamen
urbs eſt honeſta, nobilis & Episcopalis. Con-
cilium hic celebravit Leo IX Pontifex Maxi-
mus adverſus Berengarium, Archidiaconum
Turrienſem, uti in Decretis legitur. Claros
viros non paucos genuit. Inter alios, Euſebium
Episcopum, Sanctorum numero adſcriptum,
de quo elogium ibi legitur in ædibus Episcopi.
L. Crescentis Vercellenſis mentionem facit inſcrip-
tio, quæ Budæ in Hungaria, in pavimento
Eccleſiæ S. Mariæ Magdalenæ legitur. Civili-
bus olim diſſidiis miſere jactata legitur, maxi-
me Titionum & Advocatorum. Quorum hi victo-
riam adepti, tandem anno à Chriſto nato

Episcopa-
tus.

Concilium.

Clari viri.

Principes.

Agrum.

cio CCC X dominatum ejus rapuerunt, poſt ſuc-
ceſſu temporis in Marchionum Montisferrati;
hinc Ducum Mediolanenſium, tandem in Al-
lobrogum Principum poteſtatem redacta. Le-
gendi Merula, Corius, alii. Quotannis nundi-
narum conventibus bis frequentatur. Præci-
puaque negotiatio eſt pecuaria & lanaria. A-
grum Vercellenſem, qui uberrimus, vini, alia-
rumque frugum fertilis, etiam aurifodinis fuiſ-
ſe divitem, patet ex Plinii hiſtoria naturali, lib.

Italia.

34, cap. 4. A Pado læva Duriæ ripa ſuſum per-
genti Verolengo ſe offert, altiusque Riva-votta. In
mediterraneis inter montes Iurea civitas eſt, ad
eundem Duriam, Salaffiorum caput olim, Epore-
dia Tacito, Plinio, aliſque veterum nuncupata.
Scribit Plinius, Eporediam in Sybillinis libris à
populo Romano condi juſſam. Eporedicas e-
nim Gallos vocare bonos equorum domitores.
Vnde & Romanorum colonia apud Strabonem
& Vellejum Paterculum. Situs illius editus in-
ter duos montes, ſecaturque ab amne Duria.
Arcem habet & templum antiquæ notæ, D.
Virgini ſacrum, in quo D. Beſſi reliquias ſe ſer-
vare ajunt cives. Ortum ipſi debent, cum alii;
tum Ioân. Stephanus & Bonifacius fratres, ipſo-
rumque nepos Philibertus, ex nobili Ferrario-
rum omnes familia, Cardinalium collegio ad-
ſcripti, primus ab Alexandro VI, ſecundus à Leo-
ne X, tertius à Paulo III, Pontificibus Maximis.
Ager varius, ad Auſtrum non infertilis; qua
Septentrio eſt, perafper & horridus, paſcendis
tamen grégibus non inidoneus.

Ad meridiem Vercellarum, ultra Padum,
conſpicitur Caſalium S. Euſeii, Caſal S. Vas vulgo
incolis dictum, olim populo frequens & opulen-
tum ob loci commoditatem, municipium quip-
pe in Padi ripa ſitum, neque tamen tunc ullis
mœnibus cinctum, poſtea dein variis & amplis
privilegiis & immunitatibus ab Imperatoribus
ornatum, ac poſtremo meri ac mixti imperii ju-
riſdictione donatum fuit à Frederico I, anno ſa-
lutis ſexto ſupra milleſimum centeſimum & o-
ctogefimum; quam & gratiam illis CXXVII an-
nis poſt confirmavit Henricus. Sed cum poſtea
Caſalenſes, tanti beneficii immemores, cum
Ticino, Alba, Pompeja, Vercellis, & Valentio
contra Henricum ipſum conſpiraffent, univer-
ſæ illæ urbes privilegiis & gratia à Cæſaribus
conceſſa exciderunt, indicto etiam imperiali
exilio, ut Albericus Roſatenſis illius temporis
I C. loquitur, hoc eſt, tanquam perduelles edi-
cto Cæſareo proſcriptæ ſunt. Hujus edicti ſeve-
ritatem veriti Caſalenſes in patrocinium An-
dronici Palæologi Orientis Imperatoris conſu-
gerunt, cujus filius Theodorus Montisferrati
principatum tenebat. ea eſt ditio inter Alexan-
driam & Aſtenſem agrum ſita, quæ à Meridie
Liguribus, à Septentrione Pado terminatur.
Theodoro ſucceſſit Ioannes F. & Ioanni Guili-
elmus, & poſt eum Iacobus, cujus filius fuit Gui-
lielmus II, qui oppidum primum mœnibus fir-
mavit, & ut civitatis jure atque adeo Episcopali
dignitate ornaretur, à Sixto IV impetravit, an-
no cio cccc lxxiv. ab eo tempore Caſa-
lium;

Iurea ſc
Eporedia

Caſale.